

El tennis també educa en valors

El tennis es caracteritza per una participació primerenca en la competició. Per això cal introduir la idea de la competició formativa, amb la finalitat de traslladar els valors de l'esport als individus i la societat.

JOSEP CAMPOS, MÒNICA FONT, SERGI GUERRERO I QUIM HUGUET*

Durant l'etapa d'iniciació al tennis els nens comparteixen protagonisme amb altres agents. Però no s'ha perdre de vista que com a beneficiaris i primers protagonistes, tots els esforços han d'anar en la direcció d'aconseguir que els nens aprofitin la seva etapa formativa.

Analitzant la pràctica del tennis globalment, podem considerar que hi ha dos tipus d'agents implicats: els principals i els secundaris.

Com a agents principals tindrem: els pares, que han de ser considerats els més determinants per al desenvolupament correcte de qui practica el ten-

nis base; els entrenadors, que han de liderar-ne el procés educatiu, i també els àrbitres, perquè quan parlem de nens resulta necessari ampliar el rol de l'àrbitre per intentar que facin una tasca formativa quant al reglament, però també que puguin disposar d'eines pedagògiques per transmetre bé les seves decisions als nens i establir mesures útils per fer-los conscients de l'actitud que han d'adoptar a la pista per comportar-se més esportivament i seguint el reglament.

Entre els agents secundaris, cal esmentar els directius, que marquen les pautes i orienten la tasca del centre o club esportiu, perquè tot i ser un col·lectiu relativament allunyat dels nens, hi exerceixen una gran influència, ja que les seves decisions donen caràcter al club i, per tant, a la metodologia i els objectius que s'hi apliquen. I encara podríem incloure-hi els mitjans de comunicació i els esportistes d'elit.

El camí educatiu en valors

A continuació s'exposen diferents propostes per a pares, entrenadors, àrbitres i directius amb l'objectiu de traçar un camí educatiu d'èxit basat en els valors.

Propostes per a pares:

Els pares solen tenir un rol important en la introducció i participació dels nens en el tennis. La majoria de vegades tenen bones intencions, però per assegurar que la seva contribució sigui veritablement positiva i constructiva, els entrenadors poden necessitar recordar-los periòdicament quines són les actituds i reaccions apropiades. Una altra manera efectiva i senzilla de canalitzar construc-

tivament el suport dels pares és proporcionant-los "pautes de comportament" o "tasques".

Les expectatives paternes poden ser, o bé positives per al nen en l'esport, o transformar-se en una font de pressió i estrès que podria interferir el desenvolupament dels fills en l'esport. Les expectatives paternes baixes i altes estan relacionades amb un menor entusiasme per part dels nens, mentre que un nivell mitjà d'expectatives comporta més entusiasme en la participació esportiva.

Característiques paternes¹

Mostrar interès a tots els nivells.

Donar suport, encoratjar, confiar.

Posar els resultats en perspectiva; restant importància a la competició i la derrota; evitant centrar-se en les classificacions; transmetent valors.

Moderar el rol de pare, en el cas que l'altre estigui més involucrat.

Estar atent a les necessitats del nen.

Fomentar la independència i autonomia del nen.

Mostrar respecte pels jugadors i pels altres pares, els organitzadors, etc.

Conèixer si la filosofia i els objectius dels entrenadors dels fills coincideixen amb els propis.

Establir un diàleg i col·laborar amb l'entrenador.

Triar el club o escola que busqui els beneficis del nen des de tots els punts de vista.

Animar que els fills practiquin esport per a si mateixos, no per als altres.

Propiciar la pràctica conjunta de pares i fills.

Difondre i reforçar els principis d'esportivitat i joc net.

Entendre l'adversari i l'àrbitre com a elements sense els quals molts jocs i esports no serien possibles.

Ajudar a entendre la victòria més com a superació d'un mateix que com a eliminació del contrari.

Aplaudir també les bones execucions dels adversaris dels fills, ser respectuosos amb els àrbitres, no insultar altres pares, etc.

Comentar les notícies dels mitjans de comunicació, de manera que aquestes es percebin amb més objectivitat.

Seria bo, segons Corrales, Muixí, Vidal i Coolen (2011)² que s'impulsin mesures per sensibilitzar els pares i fer-los participants de la importància que té que un bon esportista comparteixi aquests valors.

Aquestes són algunes mesures que es podrien introduir amb aquesta finalitat:

- Organitzar xerrades amb un psicòleg sobre el control de les emocions. Per

tal de potenciar, per exemple, la superació de les frustracions, l'equilibri i l'autoconfiança.

- Fer seminaris amb grups reduïts de pares sobre com afecta el comportament dels pares a la pista. Això pot ajudar a crear un vincle pare-fill com un suport moral, per augmentar la motivació del fill i reflectir-se en una millora de rendiment i resultats.
- Utilitzar una pel·lícula que serveixi d'exemple, amb una situació basada en fets reals o ficticis, per analitzar i enfortir punts importants de la relació pare-fill.
- Fer un clínic amb algun professional de referència, en què els pares puguin orientar-se sobre les seves pròpies actituds o les dels nens. Així els pares poden potenciar l'autoconfiança pròpia i la dels fills, i saber afrontar més correctament situacions complicades que puguin sorgir.
- Crear, per mitjà d'un joc amb els pares, una situació real per enfrontar-los amb els seus propis comportaments i les influències que poden exercir en el joc dels fills. Així els pares s'adonen de què poden millorar. Això potenciarà el respecte, l'autoconfiança, la superació de les frustracions i la motivació...

Propostes per a entrenadors:

Les conductes de l'entrenador reflecteixen els seus valors sobre el tennis, l'entrenament i les relacions. Els valors són mitjans pels quals els entrenadores avaluen les seves experiències i determinen les prioritats que justifiquen la seva conducta. Són més profunds que les opinions i les creences i es consideren com a concepcions generals relativament estables sobre el que creuen important. Els valors tenen un sentit de pertinença, compromís i convicció, i fonamenten les diverses filosofies d'entrenament. Aquestes han d'incloure valors sobre per què es juga al tennis, el rol del tennis en la vida del nen, el paper de la competició, les relacions interpersonals, actituds davant de les regles, conductes en la pràctica, etc.

Els valors dels entrenadors també influeixen en els objectius que fixaran

per aconseguir el seu èxit professional i personal. Encara que el procés d'establiment d'objectius sigui igual en dos entrenadors, podria ser que les fites desitjables i abastables per a l'un puguin no ser-ho per a l'altre.

Característiques favorables de l'entrenador¹

Estar preparats i ser capaços d'aprendre tota la seva vida.

Intentar ser autònoms i responsables del seu treball.

Els entrenadors han de ser competents professionalment.

Han de promoure el joc net.

No fer un abús de poder.

Definir clarament els valors que es volen transmetre.

Ser coherents: les accions han de coincidir amb les paraules.

Els entrenadors són models de rol, i han de ser bons models!

Han de respectar la confidencialitat.

Establir espais per reunir-se amb els pares.

Mantenir normes personals adequades (complir les promeses).

Reconèixer la responsabilitat davant del tennis. No criticar col·legues ni alumnes.

Individualitzar el procés d'entrenament atenent a les necessitats de la persona.

Promoure un ambient d'aprenentatge positiu i inclouïu en les sessions d'entrenament.

Fomentar la independència dels alumnes demanant-los opinió i proporcionant-los oportunitats per resoldre problemes.

Comunicar-se de forma eficient.

Actuar amb coherència en tot moment, ja que els alumnes necessiten un codi de conducta.

Entendre que la competició és molt més que guanyar.

Assumir que s'ha d'intervenir en els conflictes quan els implicats, que són persones al seu càrrec, els resolen violentament.

Comentar les notícies esportives per ajudar els alumnes a interpretar més objectivament els esdeveniments esportius.

Amb l'objectiu que els entrenadors transmetin al més directament possible els diversos valors als tennistes, seria oportú proposar com a mesura de difusió un curs formatiu (o incloure'l en la formació inicial de tècnics), el contingut del qual instrueixi d'una manera completa els entrenadors en matèria de valors i factors protectors. L'objectiu ha de ser, per mitjà dels coneixements teòrics, que siguin capaços de posar en pràctica la transmissió de valors amb

exercicis tècnics, tàctics i col·lectius englobats habitualment en un entrenament corrent (Corrales, Coolen, Muixí, i Vidal, 2011).

És important el fet que en els entrenaments s'integri la formació d'una manera constant i sense que suposi per al nen un aspecte de rebuig, sinó que ho percebi com a aportacions per poder arribar a ser un bon jugador i una persona competent en tot allò que faci.

Propostes per a àrbitres:

Tradicionalment es considera que un àrbitre ha de valorar si hi ha una transgressió del reglament i sancionar el jugador infractor. Però quan parlem de nens que juguen al tennis o a qualsevol altre esport és bo ampliar el rol de l'àrbitre per intentar que acabi facilitant una tasca formativa. I també que pugui disposar d'eines pedagògiques necessàries per transmetre bé les decisions arbitrals, i establir mesures útils per fer conscients els nens dels canvis d'actitud que s'haurien d'adoptar a la pista de tennis per comportar-se més esportivament seguint el reglament.

Característiques favorables de l'àrbitre¹

- Aplicar el reglament amb neutralitat i justícia.
- Explicar als nens les decisions arbitrals.
- Fer de mitjancer en els possibles conflictes que es puguin produir.
- Actuar com a model coherent davant els nens.
- Formar-se adequadament i reciclar-se.
- Garantir el principi d'imparcialitat.
- Ser coherent en les decisions i mantenir un criteri coherent.
- Adoptar un paper formatiu a partir del reglament.
- Fer-se respectar però al mateix temps ser conciliador en casos de discrepància.
- Centrar tots els esforços a fer del tennis una eina d'aprenentatge del reglament i diversió amb una aplicació correcta.

Per tant, els àrbitres tenen assignat un paper crucial amb referència a la transmissió de valors. Ells representen l'autoritat i la disciplina i és des d'aquest punt que s'ha d'aprofitar el propi rol de l'àrbitre per impulsar propostes que potenciïn i sostinguin el compliment de certes normes que comportin un valor.

Cal que la seva tasca, dins i fora de les pistes, sigui més notòria a l'hora de promoure les bones conductes i castigar o penalitzar les dolentes (Corrales, Coolen, Muixí, i Vidal, 2011). A més, s'hauria d'insistir en la importància que té per als tennistes que el seu entorn sigui favorable perquè ell es desenvolupi plenament (bon clima de treball i sentir-se a gust a la pista i fora). Per això seria oportú que els àrbitres rebessin una formació específica de com treballar dins i fora de les pistes la transmissió de valors, tal com ja s'està fent en altres esports, però encara poc en l'àmbit del tennis.

Propostes per a directius:

Com ja s'ha comentat, és un col·lectiu relativament allunyat dels nens pel que fa a efectes pràctics, però d'ells depèn el tarannà del club, amb les decisions que prenen.

Característiques favorables del directiu¹

- Deixar clar als altres membres del club les directrius principals per compartir la mateixa filosofia de club.
- Considerar que l'entitat o club ha de permetre formar i educar en valors a tots els seus integrants.
- Redactar normes internes clares.
- Garantir que els entrenadors del club tenen les competències personals i professionals adequades per al grup de nens amb què estan treballant.
- Proposar el màxim d'accions i projectes que permetin entendre els valors del tennis.
- Garantir fórmules competitives que fomentin el repte i la superació, i no sols la victòria.
- Ser conseqüents, constants i coherents.
- Intentar que no es manipulin políticament els esdeveniments esportius que puguin fer-se al club.
- Buscar fórmules per unir els treballadors del club.

A tall de conclusió

Cal compartir els valors des de la convenció que tots junts podem avançar més ràpidament que no cadascú pel seu compte.

La principal pregunta sense resoldre era: és possible aportar "un granet de sorra" al tennis i a la societat amb l'educació en valors? La resposta és del tot afirmativa, sí. Però sense pressa i sense pausa, perquè la impaciència ens pot dur a cometre errors. La clau està en un mateix. Hem d'autorevisar-nos per poder transmetre valors a través del nostre exemple: "Eduquem pel que som", com recorda l'Escola Espanyola de Desenvolupament Transpersonal. I és que l'esport i el tennis tenen un gran potencial com a eina educativa si sabem plantejar-los des d'un punt de vista integral.

NOTES

- (1). Basat en DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2011). *L'educació en valors a través de l'esport. Recursos per als diferents agents esportius*. "Col·lecció Estudis. Sèrie Esports".
- (2). CORRALES, N.; COOLEN, M.; MUIXÍ, M., i VIDAL, J. (tutors: Campos, J. i Soldevila, A.). *Estudi: la transmissió de valors en el tennis d'iniciació*. Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya i Federació Catalana de Tennis, 2011.

* Josep Campos (10367), Mònica Font (8392) i Sergi Guerrero (52052) són col·legiats del COPLEFC.

D'esquerra a dreta: Josep Campos, Mònica Font, Quim Huguet i Sergi Guerrero (Àrea de docència de la FCT).